

111665 - سىڭلىسى تېلېفوندا يات كىشى بىلەن سۆزلەشسە، ئاتا-ئانىسى بۇنىڭغا بىر نەرسە دېمىسە، ئاكىسى قانداق قىلىشى كېرەك؟.

سۇئال

بىر كىشى قىز ھەم شىرىسىنىڭ تېلېفوندا يات ئەركەك بىلەن سۆزلەشكەنلىكىنى بىلگەندىن كىيىن، سىڭلىسىغا نەسىھەت قىلسا، ئۇ ئاكىسىنىڭ نەسىھىتىنى ئاڭلىمايدۇ. بۇ ئىشنى ئاتا-ئانىسىغا دىسە، ئۇلارمۇ قىزىغا بۇ ھەقتە نەسىھەت قىلمايدۇ. قىزنىڭ ئاكىسى دەپيۇزلۇكنى ياقتۇرمايدۇ، شۇنداقلا ئۇنىڭ كۈنلۈكى بەك يامان بولسا، ئۇ بۇنداق ئەھۋال ئاستىدا قانداق قىلىشى كېرەك؟

تەپسىلى جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھ تائالاغا خاستۇر. بىرىنچى: كۈنلەش بولسا ئاللاھ تائالا ئىنسان تەبىئىتىدە بار قىلغان خۇسۇسىيەت بولۇپ، ئۇ ئىنساننىڭ ئىززىتى ياكى ئىگىدارچىلىق دائىرىسىدىكى ئىشلار ئۆزى خالىمىغان ھالدا باشقىلار تەرىپىدىن ئىشتىراك ئېتىلگەندە، ياكى مۇمىن ئاللاھنىڭ پىرىنسىپلىرىنىڭ ئاياغ-ئاستى قىلىنىۋاتقانلىقىنى كۆرگەن ۋاقىتتا ئاشكارا بولىدىغان خۇسۇسىيەتتۇر.

ئىنسان ھەقىلىرى توغرىسىدا كۈنلەش ئىشلىرىنى شەرئەت قانۇنلۇق يولغا قويغان، ئۇنىڭ جۈملىسىدىن: ئەر كىشى ئۆزىنىڭ ئايالىنى ياكى باشقا مەھرەم بولىدىغان ئايال تۇغقانلىرىنى يات كىشىلەردىن كۈنلىشىدۇر. ئەگەر كۈنلىمىسە بۇ ئىش ئەيىب ھېسابلىنىدۇ. بۇ ھەقتە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: **سىلەر سەئەد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ كۈنلەمچىلىكىدىن ھەيران قىلىۋاتامسىلەر، مەن سەئەدەتتىن بەكرەك كۈنلەمچى، ئاللاھ تائالا مەندىنمۇ بەكرەك كۈنلەمچىدۇر. يەنە بىر رىۋايەتتە: ھەقىقەتەن سەئەد بەك كۈنلەمچى، مەن ئۇنىڭدىنمۇ بەكرەك كۈنلەمچى، ئاللاھ تائالا مەندىنمۇ بەكرەك كۈنلەمچىدۇر.** [تەبەرانى رىۋايىتى].

كۈنلەمچىلىك ئۆز نەسەبىنى ساقلاش ئۈچۈن يولغا قويۇلغان بولۇپ، ئەگەر ئىنسانلار بۇ ئىشتا سەل قاراپ، كەڭ قورساقلىق قىلىدىغان بولسا كىشىلەرنىڭ نەسەبى ئارىلىشىپ كېتەتتى. شۇنىڭ ئۈچۈن كۈنلەمچىلىك ھەر بىر مىللەتنىڭ ئەزەبىدە، ئىپتىتىنى ساقلاش شۇ مىللەتنىڭ ئاياللىرىدا قىلىندى. شەرئەت پىرىنسىپىدا ئۆزىنىڭ يۈز-ئابىرۇيىنى (يەنى قىز-ئاياللىرىنى) مۇداپىئە قىلىش يولىدا ھاياتىدىن ئايرىلغان كىشى شەھىد ھېسابلىنىدۇ. سەھىھ ھەدىستە مۇنداق بايان قىلىنغان: **ئۆز ئائىلە-تاۋاباتلىرىنى مۇداپىئە قىلىش ئۈچۈن ھاياتىدىن ئايرىلغان كىشى شەھىد ھېسابلىنىدۇ.** [بۇخارى ۋە مۇسلىم رىۋايىتى].

ئۆزىنىڭ ئائىلە-تاۋاباتلىرى، قىز ھەم شىرىلىرىنى يات ئەركەكلەردىن كۈنلىمىگەن كىشى دەپۈز دەپ ئاتىلىدۇ. دەپۈزلۈك ھەممە تەرەپتىن سۆكۈلىدىغان رەزىل بىر تەبىئەت بولۇپ، بۇنداق تەبىئەتتىكى كىشىلەرنىڭ قاتتىق ئازابقا دۇچار بولىدىغانلىقى توغرىسىدا نۇرغۇن دەلىللەر كەلتۈرۈلگەن. كۆپچىلىك ئىسلام ئالىملىرىنىڭ قارىشىدا دەپۈزلۈك چوڭ گۇناھلاردىن سانىلىدۇ. ھەدىس شەرىپتە مۇنداق بايان قىلىنغان: **ئاللاھ تائالا قىيامەت كۈنىدە: ئاتا-ئانىسىنى قاقشاتقان، ئەر كىشىنىڭ شەكلىگە**

كىرىۋالغان ئايال (گەپ- سۆزدە ياكى كىيىم- كىچەكتە)، دەپۈز ئەردىن ئىبارەت ئۈچ تۈرلۈك كىشىنىڭ يۈزىگە قارىمايدۇ.

[نەسائى رىۋايىتى 2561- ھەدىس. بۇ ھەدىسنى شەيخ ئەلبانىي رەھىمەھۇللاھ نەسائىنىڭ "سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمى" دا كەلتۈرگەن. "پىقھى ئېنىسكلۇپىدىيەسى" ناملىق ئەسەر 31- توم 321-323- بەتلەردىن قىسقارتىپ ئىلىندى].

ئىمام ئىبنى قەييىم رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دېگەن: "دىننىڭ ئەسلى كۈنلەشتۇر. كۈنلۈكى يوق كىشىنىڭ دىنى بولمايدۇ. كۈنلەمچىلىك قەلبىنى قوغدايدۇ، قەلب ئۇ كىشىنىڭ باشقا ئەزالىرىنى قوغدايدۇ. يامان ئىش- ھەرىكەت ۋە ناچار قىلمىشلاردىن مۇداپىئە قىلىدۇ. كۈندەشلىكى بولمىغان كىشىنىڭ قەلبى ئۆلىدۇ، ئاندىن باشقا ئەزالىرىمۇ ئۆلىدۇ، ئۇ كىشىنىڭ يامان ئىش- ھەرىكەت ۋە ناچار قىلىقلارغا تاقابىل تۇرغۇدەك ھالى قالمايدۇ. ئىنسان قەلبىدىكى كۈندەشلىك بولسا، كېسەلگە قارشى تۇرىدىغان ۋە كېسەللىكتىن ساقلايدىغان ئېمونت كۈچىگە ئوخشايدۇ. ئىنسان بەدىنىدە بۇ كۈچ يوقالسا، ئۇنىڭ ئورنىنى مىكروب قاپلايدۇ، شۇنداقلا بەدەننى مىكروبتىن مۇداپىئە قىلىدىغان قارشىلىق كۈچى بولمايدۇ- دە، نەتىجىدە ھالاك بولىدۇ." [ئەلجاۋاپ ئەلكافى 45- بەت].

بىز قەلبى ساغلام ۋە كۈندەشلىك ئۇچقۇنلىرى لاۋۇلداپ يېنىپ تۇرىۋاتقان ھالەتتە سوئال سورىغۇچى قېرىندىشىمىز بىلەن بىرسەپتە تۇرىمىز ۋە شۇنىڭ بىلەن بىرگە ئائىلىنىڭ ئىززەت ئابروۋى بولغان قىز قېرىندىشىنى ھىمايە قىلىش يولىدا مۇستەھكەم تۇرۇشىنى تەۋسىيە قىلىمىز.

ئىككىنچى: قىز ھەمىشە بىلەن بولغان قىيىنچىلىقنى ئۇتۇقلۇق ھەل قىلىش ئۈچۈن ئالدى بىلەن: قىز ھەمىشە بىلەن ئۆز ئائىلىسىدە تۇرۇپ يات بىر ئەر بىلەن سۆزلىشىشكە جۈرئەت قىلىشى ۋە مۇشۇنداق توغرا بولمىغان ئەخلاققا تۈرتكە بولغان سەۋەبىنى بىلىش كېرەك. بىزنىڭ قارىشىمىزچە ئۇ خاتالىقنىڭ سادىر بولۇشىنىڭ مەلۇم سەۋەبلىرى بار:

ئا- ئەتراپلىق كۆڭۈل بۆلۈنمەسلىك: ئۇ قىزچاق ئانىسىنىڭ ياكى دادىسىنىڭ ياكى ھەر ئىككەيلەننىڭ كۆڭۈل بۆلۈشىدىن مەھرۇم بولغان بولۇشى مۇمكىن. ئاندىن ئاشۇ ئالدامچى بۆرە قىزچاقنى ئازدۇرۇپ يالغاندىن ئائىلىدە مەھرۇم بولغان مېھرىبانلىقنىڭ ئورنىنى تولۇقلاپ بېرىدىغانلىقىنى ھېس قىلدۇرغان.

ب- ئىماننىڭ ئاجىزلىقى: ئەگەر ئۇ قىزچاق ئاللاھ تائالانى گۈزەل ئىسىم- سۈپەتلىرى بىلەن تولۇق تونىغان بولسا، گۇناھ- مەسىيەتكە بېرىلىدىغان جازانى بىلگەن بولسا، ئەلۋەتتە خاتالىقتىن قول ئۈزەتتى ياكى ئۇ دەسلەپتە خاتالىق سادىر قىلىدىغان پەيتتە، خاتالىق بىلەن قىزچاقنىڭ ئارىسىدا توسانچى بولاتتى.

ج- بىكارچىلىق: كۆپچىلىك قىزلار كېچە- كۈندۈزدە بىكار بولسىلا ئىشقى- مۇھەببەت توغرىسىدىكى رومانلارنى ئوقۇيدۇ. تۈرلۈك تىلپۇن بىيە قانالىرى، تور بەتلىرى، ئۇچۇر ۋاسىتىلىرى ياكى تېلېفوندا سۆزلىشىش ئارقىلىق ۋاقىتنى ئۆتكۈزىدۇ. ئەگەر ئۇلار شۇ ۋاقىتلارنى دۇنيا- ئاخىرەتتە مەنپەئەتلىك بولغان ئىشلارغا سەرپ قىلغان بولسا ئىدى، كۈندىلىك تۇرمۇشىدا ۋاقىتنىڭ يېتىشمەيۋاتقانلىقىنى ھېس قىلغان بولاتتى.

د- چەكلەنگەن- ھارام نەرسىلەرگە قاراش: بۇ ئىنسان نەپسىدە شەھۋەتنى قوزغايدۇ، سۈرەتتىكى مودا ياكى ئارتىسلارنى تەقلىد قىلىش ۋە ئۇلارغا ئەگىشىشكە، ساختا ئىشقى- مۇھەببەت سەۋداسى بىلەن نەزەرىيىدە ئۈگەنگەن ياكى مېدىيە ۋاسىتىلىرى ئارقىلىق كۆرگەن ۋە ئوقۇغان ئىشلارنى تەجرىبە قىلىشقا چاقىرىدۇ.

ن- يات جىنسار بىلەن يالغۇز قىلىش: ئۇ جان ئالغۇچى كېسەللىككە ئوخشاش بولۇپ، قىزچاق يالغۇز يات جىنس بىلەن ئۆلپەتلەشكەندە ياكى سۆھبەتلەشكەندە شەيتاننىڭ ئۆزلىرىنى ئازدۇرۇشىغا ئىمكانىيەت يارىتىپ بېرىدۇ.

م- تېلېفۇن ۋە ئۇچۇر ۋاسىتىلىرىنى توغرا قوللانماسلىق ھىلىقى يات ئەر بىلەن تونۇشۇش، سۆزلۈشۈشتىكى بىۋاسىتە خاتالىقنىڭ سەۋەبىدۇر.

بۇ قىيىنچىلىقنى ھەل قىلىش ئۈچۈن سوئال سورىغۇچى قېرىندىشىمىز يۇقىرىدا بايان قىلىنغان ياكى ئۇنىڭدىن باشقا سەۋەبلەر توغرىسىدا ياخشى ئويلىنىپ، ئىشنىڭ بۇنىڭدىنمۇ ناچارلىشىپ كېتىشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن، ئائىلىدىكى توغرا پىكىر ئىگىلىرى بىلەن بۇ مەسىلىنى ھەل قىلىش ۋە تۈپتىن يوق قىلىش توغرىسىدا سۆھبەت ئېلىپ بېرىش كېرەك.

ئۈچىنچى: سوئال سورىغۇچى قېرىندىشىم!، بىزنىڭ سىزگە قىلىدىغان نەسىھىتىمىز: سىز ھەمىشە ئىشلىشىشىڭىزگە تۆۋەندىكى مەسىلىلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان مەزمۇندا ئاغزاكى ياكى يازما ئارقىلىق نەسىھەت قىلىڭ:

1- ئۇ قىزچاق چەكلەنگەن سۆھبەت ئارقىلىق ۋاقىتنىڭ ئۆتىشى بىلەن ھىلىقى ئالدامچى بۇرىنىڭ نەزىرىدە ئېتىبارسىز بىر نەرسىگە ئايلىنىدۇ. ئۇلار ئۇ قىزغا ئوخشىغان ئۆزىنى ئېتىبارسىز ھالەتكە چۈشۈرگەن قىزلار بىلەن توي قىلمايدۇ، چۈنكى ئۇلار بۇ ھالەتتىكى قىزلارنىڭ تويىدىن كېيىن ئۆزلىرىگە خىيانەت قىلىشىدىن ئەنسىرەيدۇ.

2- ئۇ قىز شۇ قېتىمقى چەكلەنگەن سۆھبەتتىن كېيىن ئۆزىنىڭ ئابىرۇيىنى بۇلغىدى ۋە ئائىلىسىنىڭ جەمئىيەتتىكى ئورنىنى چۈشەردى.

3- مەزكۇر سۆھبەت ۋە ئارىلىشىش سەۋەبىدىن ئۇنىڭدا ياخشىلىق ۋە تائەت- ئىبادەتنى ياقىتۇرماسلىق، خاتالىق، گۇناھ- مەسىيەتنى ياخشى كۆرۈش ئىستىكى زىيادە بولىدۇ.

تۆتىنچى: ۋاقىتنىڭ ئۆتىشى بىلەن ئۇ ئائىلىسىدىكىلەرنى ياقىتۇرمايدىغان ۋە ئۇلاردىن ئايرىلىپ ياشاش توغرىسىدا پىكىر قىلىدىغان بولىدۇ.

بىز مۇشۇنداق ھالەتتە قىلىشقا تىگىشلىك بولغان بەزى ئىشلار توغرىسىدا نەسىھەت قىلىمىز:

1- ئۇ قىزچاققا دائىم نەسىھەت قىلىپ تۇرۇش ۋە ئۇنىڭ توغرا يول تېپىشىدىن ئۈمىدسىزلەنمەسلىك كېرەك.

2-ئاللاھتىن قورقۇدىغان تەقۋادار قىزلار بىلەن تونۇشتۇرۇپ قويۇش كېرەك.

3-ئاتا-ئانىنى ئۇ قىزچاققا نەسىھەت قىلىش، تەربىيە قىلىش ۋە قىزچاقنى توغرا يولغا يېتەكلەش ئۈچۈن ھەرىكەتلەندۈرۈش لازىم.

4-ئۇ بۇزۇق ئەر بىلەن تېلېفۇندا بولسىمۇ سۆزلىشىپ، ئۇنى ئاگاھلاندۇرۇش، ئۇنىڭغا تەھدىت قىلىش ئارقىلىق قورقۇتۇپ قويۇش كېرەك.

5- مۇمكىن بولسا تىزراق ياتلىق قىلىۋېتىشنىڭ چارىسىنى كۆرۈش كېرەك.

6-ئاللاھ تائالاغا ئۇ قىزچاقنى توغرا يولغا ھىدايەت قىلىش ۋە پىتىدىن يىراق قىلىشنى تىلەپ كۆپ دۇئا قىلىش كېرەك.

بۇ بىزنىڭ قارىشىمىز، ئاللاھ تائالا سوئال سورىغۇچى قېرىندىشىمىزنى ئۆزى رازى بولىدىغان ئىشقا مۇۋەپپەقىيەت قىلسۇن. ئۇ قىزچاقنىمۇ ئۆزى ياخشى كۆرىدىغان ۋە رازى بولىدىغان ئىشلارغا باشلىسۇن، ئۇنىڭ قەلبىنى ئىماننى ياخشى كۆرىدىغان قىلسۇن ۋە ئىمان نۇرى بىلەن زىننەتلىسۇن، كۇپرى، پىسقى-پۇجۇر ۋە ئاسىيلىقنى ياقىتۇرمايدىغان توغرا يول تاپقۇچىلاردىن قىلسۇن.

ئاللاھ توغرا يولغا مۇۋەپپەقىيەت قىلغۇچىدۇر.

تەرجىمە قىلغۇچى: سەيپىدىن ئەبۇ ئابدۇلئەزىز

تەكشۈرۈپ بېكىتكۈچى: نىزامىدىن تەمكىنى